

TERMINÀLIA parla amb... Josep Cruanyes i Tor, president de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics

Josep Cruanyes i Tor (El Masnou, 1952)

Advocat i historiador. President de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, i secretari de la Comissió de Llengua Catalana del Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya. És assessor de l'Associació de Juristes en Defensa de la Llengua Pròpia. Porta veu de la Comissió de la Dignitat, ha

estat un dels principals instigadors del retorn dels papers de Salamanca a Catalunya. És autor d'*Els papers de Salamanca. L'espoliació del patrimoni documental de Catalunya (1938-1939)* i, juntament amb Francesc Ferrer i Gironès, d'*Els drets lingüístics dels catalanoparlants (1990)*.

Hem volgut dedicar aquest número de la revista TERMINÀLIA al món del dret. El principal escull de la normalització lingüística i de l'actualització de recursos terminològics en l'àmbit jurídic és la falta d'ús de la llengua. Quines són les causes principals d'aquest escàs avenç en l'ús de la llengua en l'àmbit jurídic?

D'una banda, la poca implicació dels advocats, que segueixen percebent que l'Administració de justícia té com a llengua el castellà i que no ha assumit la nostra llengua. Hi ha una por reverencial dels advocats davant del fet que el jutge no pugui entendre el català. I, de l'altra, el poder judicial no ha pres cap mesura efectiva per assumir de manera clara la doble oficialitat.

A parer vostre, quins són els sectors de l'activitat jurídica més refractaris en l'ús de la llengua catalana?

Els tribunals, que en el millor dels casos tenen una actitud passiva.

Ha millorat la presència de la llengua catalana en la formació universitària en dret?

Crec que és un dels àmbits universitaris on s'ha avançat menys i que es transmet a l'estudiant una sensació que el paper del català als tribunals és residual i estranya.

Quin és el paper dels col·legis professionals i de l'Administració en la formació lingüística i terminològica dels diferents agents del món del dret?

El paper és fonamental i no fan prou coses, ja que a més tenen un paper en la formació dins l'accés a la professió i en la formació de reciclatge.

Sovint els professionals catalans que no usen la llengua pròpia en els actes jurídics addueixen manca de solucions terminològiques o fraseològiques pròpies. Considereu que el panorama de recursos lingüístics dissenyats per al món del dret és insuficient o que presenta mancances?

Crec que això no deixa de ser una excusa i que denota que no s'ha adoptat la llengua com a eina d'ús normal. D'altra banda, es tendeix a voler trobar solucions fent calcs respecte al llenguatge en castellà que és ple de formes i girs arcaics que de cap manera s'han d'introduir en el català.

Es transmet a l'estudiant una sensació que el paper del català als tribunals és residual i estranya

D'on surt el projecte del nou *Diccionari jurídic català* de l'Institut d'Estudis Catalans? Qui l'ha impulsat, qui l'ha fet i quins objectius vol cobrir? Quines novetats ofereix aquest diccionari respecte dels anteriors?

Va sorgir fa molts anys d'una iniciativa de Josep M. Mas i Solench, que a més de ser el president de la

Societat Catalana d'Estudis Jurídics era membre de la Fundació Callís; i ara ha assumit plenament el projecte la Societat i el mateix Institut d'Estudis Catalans (IEC). El Diccionari jurídic pretén cobrir el buit existent en aquest àmbit, col·laborar en la fixació i difusió de la terminologia, i difondre també la legislació pròpia en l'àmbit civil i en d'altres en què Catalunya té competència. També cobrirem el dret de les Illes Balears, València i Andorra.

Aquest diccionari a més de definir cada terme en dóna una informació enciclopèdica més extensa.

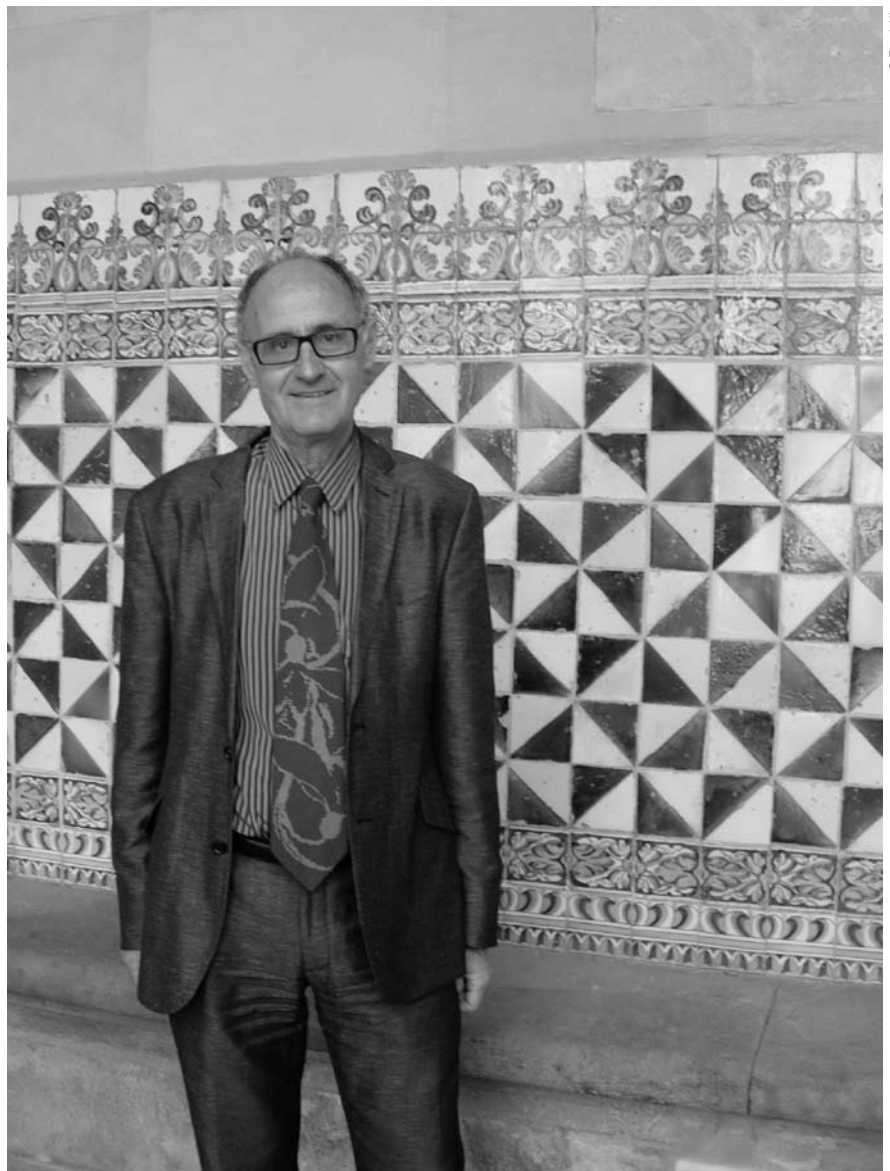
Quins són els principals projectes de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics en relació amb les llengües?

Una de les finalitats de la Societat és l'estudi i la difusió del nostre dret, especialment del dret civil, en què s'ha avançat molt en la codificació. Ara és un objectiu estratègic la difusió internacional, no només per al coneixement i l'estudi dins el dret comparat, sinó també perquè es tingui en compte en la legislació de la Unió Europea. És per això que cal que tinguem una traducció en anglès del Codi civil català que sigui accessible.

Alguns problemes de fixació dels termes jurídics en català són prou coneguts pels terminòlegs, els lexicògrafs i els traductors de textos jurídics, com *interlocutòria/aute, providència/provisió, decisió/dispositiva*? Com reben els professionals del dret aquests debats i les formes normalitzades?

Creiem que és absolutament necessari resoldre aquests dubtes i per això potser seria necessari convocar un congrés o unes jornades destinades a debatre i arribar a una solució, ja que és una necessitat, i més ara que hi ha hagut una modificació en el dret processal.

Parlant de models, la modernització del llenguatge jurídic català, inici-

at ja fa més de trenta anys, va ser precisament un dels objectius paral·lels al procés de recuperació de la llengua en aquest àmbit. Ens n'hem sortit? Podem parlar de models diferenciats respecte al model castellà? O hi ha encara un cert seguiment del discurs en castellà? La modernització del llenguatge jurídic espanyol, que s'està duent a terme actualment, pot afavorir de retruc la millora del model català?

Crec que en aquest àmbit domina una tendència a un llenguatge jurídic més modern i directe. Jo sempre dic que el llenguatge jurídic l'ha d'entendre el conjunt de la ciutadania i que això és una exigència en una societat democràtica.

Insisteixo de nou que convindria fer un congrés o jornada per a tractar de tots aquests punts, tant el de terminologia com el de llenguatge, i que hem de seguir el nostre propi procés amb independència del procés de modernització del llenguatge jurídic espanyol, altrament tornàrem a caure en calcs. Hem d'aprofundir un procés que té un camí propi i que va néixer sense les servituds del llenguatge espanyol.

Als juristes que defensen l'ús de la llengua catalana, els preocupa que el model de llengua sigui poc autònom respecte del castellà?

Crec que és una necessitat que el nostre model sigui autònom i que

ens hem de situar en una perspectiva en què ho esdevingui del tot. Sóc partidari de cercar una terminologia pròpia que defugui els calcs i les servituds que no cal seguir. Un exemple: *orde de crida i recerca* o *ordre de cerca i captura* són males solucions, ja que del que estem parlant és d'«ordre de recerca» o de «crida de recerca» i si ho voleu «crida de detenció».

Una de les finalitats de la Societat és l'estudi i la difusió del nostre dret

La defensa dels drets lingüístics és una qüestió que, malauradament, torna de manera recurrent als mitjans de comunicació. Com veieu la situació? Han augmentat els casos de conculcació dels drets, o és que es denuncien més?

Com diu Raimon «quan sembla que s'acaba, torna a començar...». És com aquella pel·lícula del dia de la marmota. Si passa això és que no s'ha volgut solucionar la qüestió i que la justícia no assumeix com a

deure instrumental la doble oficialitat i hem d'exigir-ho. No pot ser que depengui de la bona voluntat de les persones. El dret es basa en el compliment de la llei.

Quins papers queden per tornar de Salamanca? Com ha quedat la situació del retorn arran del canvi de Govern espanyol?

Em van preguntar un dia si el fet de tenir un govern del Partit Popular suposaria un retrocés. Jo vaig comentar que, si el PSOE havia estat tan poc entusiasta a complir la llei, el PP en seria menys. Sembla que la realitat és més esperançadora dins el panorama decebedor d'un procés en què després de més de sis anys i mig encara no s'ha acomplert la llei. El ministre de Cultura diu que complirà la llei i se segueixen els treballs amb els mateixos entrebancs que amb el Govern anterior, però es van superant com fins ara.

Ara resta per retornar una quarta part del fons de documents i altra mena d'objectes dels particulars; espero que aquest any s'acompleixi el procés.

El llenguatge jurídic l'ha d'entendre el conjunt de la ciutadania

I, per acabar, voldríeu afegir o destacar alguna cosa més?

Hem d'introduir la nostra llengua en l'àmbit de la Unió Europea en programes terminològics de formació de llistes d'equivalències de les diverses figures jurídiques de cara a les normes d'harmonització que es fan en aquest àmbit. Seria bo que en el *Diccionari jurídic català*, a més de les equivalències en castellà, n'hi haguessin en francès i anglès, com a mínim; és per això que obrim el nostre projecte als instituts universitaris que hi treballen. Hem d'unir esforços i ajudar-nos en la difusió dels resultats dels treballs, i el *Diccionari* en pot ser una magnífica plataforma.

CONSELL DE REDACCIÓ